

**Productiehuizen in
de basisinfrastructuur:
een tussenstand
september 2010**

BonteHond

Dansateliers

Dansmakers Amsterdam

Feikes Huis

Frascati Producties

Generale Oost

Grand Theatre Groningen

Het Lab Utrecht

hetveem theater

Huis en Festival a/d Werf

Huis van Bourgondië

Korzo Producties

M-Lab

MC

Muzieklab Brabant

Oorkaan

Paradiso Melkweg Productiehuis

Productiehuis Brabant

Productiehuis Oost-Nederland

Productiehuis Rotterdam

Theaterproductiehuis Zeelandia

Toneelschuur Producties

Inhoudsopgave

1. Inleiding: opname in de basisinfrastructuur als noodzakelijke functie binnen de keten	03
2. Een korte geschiedenis van de productiehuizen	04
3. De opdracht vanuit het Ministerie van OCW	05
4. De invulling van de opdracht door de productiehuizen	06
4.1. De methode productiehuis	06
4.2. Talentontwikkeling - in relatie tot de opleiding	06
4.3. Talentontwikkeling - een brede taakopvatting	07
4.4. Onderzoek en ontwikkeling	08
4.5. Publieke presentatie	08
5. Positionering in de keten	09
6. Tenslotte	10
> BonteHond	12
Dansateliers	13
Dansmakers Amsterdam	14
Feikes Huis	15
Frascati Producties	16
Generale Oost	17
Grand Theatre Groningen	18
Het Lab Utrecht	19
hetveem theater	20
Huis en Festival a/d Werf	21
Huis van Bourgondië	22
Korzo Producties	23
M-Lab	24
MC	25
Muzieklab Brabant	26
Oorkaan	27
Paradiso Melkweg Productiehuis	28
Productiehuis Brabant	29
Productiehuis Oost-Nederland	30
Productiehuis Rotterdam	31
Theaterproductiehuis Zeelandia	32
Toneelschuur Producties	33

Inleiding: opname in de basisinfrastructuur als noodzakelijke functie binnen de keten

01

“De Raad is van mening dat talentontwikkeling in de toekomst een taak is die strikt bij de productiehuizen in de basisinfrastructuur moet liggen.”¹

Sinds 1 januari 2009 maken tweeëntwintig productiehuizen deel uit van de zogenaamde basisinfrastructuur, waarmee zij officieel erkend zijn als de laboratoria voor theater, dans en muziek. Talentontwikkeling van afgestudeerden in de podiumkunsten is de belangrijkste taak van de productiehuizen in de basisinfrastructuur, terwijl zij als vanouds een grote bijdrage blijven leveren aan het ontwikkelen en vernieuwen van (de verschillende genres binnen) de podiumkunstensector. Productiehuizen doen dit door zowel pas afgestudeerde talenten als freelance makers te begeleiden bij het ontwikkelen en realiseren van hun werk.

Waar er enige tijd onduidelijkheid bestond bij de beleidsmakers over de positie en taakstelling² worden de productiehuizen met de opname in de basisinfrastructuur in hun totaliteit erkend, vanuit doelstellingen als complementariteit, kwaliteit en urgentie. Dit is uniek in Europa en wordt door andere landen met interesse gevolgd. Er is geen land waar de overheid zo duidelijk verantwoordelijkheid neemt voor onderzoek en ontwikkeling binnen de kunsten, en daarmee voor jonge kunstenaars en talent- en genreontwikkeling. Het is dé manier om het investeren in kwaliteit tot een duurzaam investeren te maken: vernieuwing en beweging zorgen ervoor dat die kwaliteit op termijn behouden blijft. De ook in het buitenland erkende rijkdom en diversiteit van het Nederlandse podiumkunstenlandschap en de bijdrage daaraan van de productiehuizen, zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Bovendien blijken productiehuizen dit relatief efficiënt te doen, zowel in vergelijking met de producties die onder auspiciën van het Fonds Podiumkunsten (FPK) worden gemaakt als van de gezelschappen in de basisinfrastructuur. Productiehuisvoorstellingen bedienen daarbij een groot publiek, met name op festivals, in zalen met een vlakke vloer en op andere kleine en grotere podia.

Halverwege de eerste vierjarige cyclus in de basisinfrastructuur maken de productiehuizen een tussenbalans op. Ook al zijn er veel onderlinge verschillen - verschillen die de diversiteit van de podiumkunsten weerspiegelen - de gemeenschappelijke kern qua opdracht en taakstelling is waar het hier om gaat, of het nu de disciplines muziek, dans dan wel theater betreft. Met de nieuwe positie in het culturele bestel voelen de productiehuizen de behoefte om deze positie, taakstelling en visie opnieuw te omschrijven en te laten zien waar zij gemeenschappelijk voor staan. Dankzij hun onafhankelijke positie binnen het podiumkunstenstelsel verbinden en ondersteunen zij actuele ontwikkelingen en mogelijkheden die voortkomen uit de ‘uitstroom’ van de kunstvakopleidingen en de professionele podiumkunstenpraktijk, met aandacht voor maatschappelijke ontwikkelingen en de interesse van het publiek. Zij vervullen daarmee een onmisbare schakel in de keten van het podiumkunstenstelsel op het gebied van vernieuwing en ontwikkeling van het aanbod. Hun professionaliteit en deskundigheid waarborgen een zinvolle en uiterst efficiënte besteding van de financiële middelen die ermee gemoeid zijn en zorgen voor zichtbare en toetsbare resultaten.

¹ Raad voor Cultuur, Jaarverslag 2007/2008, *Naar de basisinfrastructuur*, november 2009, pag 49

² Lees bijvoorbeeld het Vooradvies 2005-2008 van de Raad voor Cultuur: “De Raad constateert dat positie en taakstelling van de werkplaatsen en productiehuizen ten opzichte van elkaar en de rest van het bestel [...] diffuus zijn geworden”.

Een korte geschiedenis van de productiehuizen³

02

Sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw wordt een aanzienlijk deel van het toneelaanbod voor (met name) de kleine en middelgrote podia gerealiseerd met projectsubsidies. Podiumkunstenaars verkozen onafhankelijkheid voor het uitwerken van hun ideeën, aangezien ze geen kansen kregen om hun voorstellingen op de planken te zetten binnen de gevestigde structuren. Parallel aan de destijds rijksgesubsidieerde instellingen ontstond zo een bloeiende artistieke praktijk die op projectbasis opereert.

Het bleek niet eenvoudig als individuele maker met enige continuïteit projectsubsidies te bemachtigen. Daarbij is het produceren van een voorstelling een complexe onderneming. Als reactie hierop zag in de jaren tachtig de theaterwerkplaats het daglicht. Hier konden jonge makers een productie realiseren, waarbij artistieke en organisatorische coaching werd geboden. Het resultaat werd doorgaans in een beperkte setting gepresenteerd en maakte soms een tournee langs een aantal podia.

Eind jaren tachtig ontstonden her en der in het land de eerste productiehuizen, meestal verbonden aan een bestaand theater. Ze hadden als doel meer ervaren makers de kans te bieden zich artistiek verder te ontwikkelen en producties te maken binnen een professionele context. Deze voorstellingen maakten doorgaans een langere tournee.

Hier ontstaat het verschil tussen productiehuis en werkplaats: richt een werkplaats zich bovenal op het proces van theatermaken en op de ontwikkeling van de theatermaker, een productiehuis is meer *resultaatgericht* en selecteert vooral beproefd talent. Een vergelijkbare ontwikkeling gebeurt in de dans, waar eind jaren tachtig de eerste danswerkplaatsen ontstaan en in de jaren negentig ook productiehuizen voor dans. Vanaf eind jaren negentig volgt de muzieksector (pop, jazz, nieuwe muziek), steeds meer gebruik makend van allerlei kruisbestuivingen onderling en cross-overs naar andere disciplines. Daarbij moet aangemerkt worden dat de productiehuizen voor muziek zich vooral richten op het vergroten van hoogwaardig aanbod, waardoor de 'vliegwielfunctie' voor het ontwikkelen van het genre van groter belang is dan de ondersteuning van recent afgestudeerden.

Met de invoering van de basisinfrastructuur in 2009 is van overheidswege een bewuste keuze gemaakt instellingen die bijdragen aan talentontwikkeling en aan vernieuwing en ontwikkeling van theater, dans, muziek en muziektheater te verankeren als productiehuizen. Vanaf dat moment wordt ook het onderscheid tussen werkplaatsen en productiehuizen opgeheven, ook al blijven de verschillende functies in de praktijk wel degelijk bestaan.

Met de opdracht aan de productiehuizen om talentontwikkeling tot belangrijke taak te maken is ook het beschikbare budget voor beginnend talent bij het Fonds Podiumkunsten sterk afgenomen. Het overgrote deel van het geld voor projecten is bestemd voor vergevorderd talent in de tweejarige subsidieregeling. Beginnende talenten kunnen alleen nog bij productiehuizen terecht.

De geschiedenis van de productiehuizen in Nederland is internationaal gezien uniek. Deze ontwikkeling markeert het karakteristieke Nederlandse podiumkunstenlandschap, dat in de jaren na Actie Toota en de Notenkrakerssuite is ontstaan en dat tot op de dag van vandaag toonaangevend is: vernieuwend, veelvormig en onafhankelijk. Werd dit werk aanvankelijk vooral in kleine en autonome structuren ontwikkeld, met een bloeiend circuit van theater- en dansgezelschappen, muziekensembles, vlakkevloertheaters en zomerfestivals als gevolg, de afgelopen decennia drong deze ontwikkeling ook tot de schouwburgen en de concertzalen door.

Door de opname van de productiehuizen in de basisinfrastructuur volgt het beleid de praktijk en betekent het een erkenning voor de belangrijke rol die productiehuizen al langer spelen op het terrein van talentontwikkeling, sterker nog, een erkenning dat zij een wezenlijke bijdrage leveren aan en zelfs een voorwaarde zijn voor het vernieuwen van de podiumkunstensector. De 'veertigjarige' ervaring van de productiehuizenstructuur is onmisbaar ook voor de toekomstige ontwikkelingen binnen de Nederlandse podiumkunsten. Meebewegend met de eisen van de tijd garandeert zij een levendig en zich immer ontwikkelend podiumkunstenveld dat zowel nationaal als internationaal erkenning krijgt.

---

3 Voor een uitvoerige beschrijving wordt verwezen naar de bijdrage van Noël Fischer aan *Kweekvijvers of speeltuinen? Theaterwerkplaatsen en productiehuizen anno 2003*, p. 7-14.

De opdracht vanuit het Ministerie van OCW

03

Tot wijziging van de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen, in verband met de invoering van een gedifferentieerd systeem van subsidieverstrekking ten behoeve van cultuuruitingen, staat in de *Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 15 oktober 2007, nr. WJZ/2007/36442(8221)*:

“Subsidie kan worden verstrekt aan productiehuisen die zich op een of meer terreinen van de podiumkunsten (dans, theater, muziek en muziektheater) richten. Productiehuisen zijn instellingen die bijdragen aan vernieuwing en ontwikkeling van het betreffende terrein. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van pas afgestudeerde makers of freelance makers, door hen te begeleiden bij het maken van een of meer producties. Daarnaast dragen productiehuisen met hun activiteiten ook anderszins bij aan ontwikkeling van het betreffende terrein door het uitvoeren van vernieuwende of experimentele activiteiten.

Om voor subsidie in aanmerking te komen is vereist dat de instelling beschikt over de noodzakelijke faciliteiten. Bijvoorbeeld over studio's en ondersteunende technische voorzieningen.

Verder is vereist dat presentatie van de activiteiten gegarandeerd is. De wijze waarop is afhankelijk van het traject waar de presentatie de afsluiting van vormt. Vaak zal het gaan om een kleinschalige presentatie op een podium van een productiehuis zelf. Als het productiehuis zelf geen presentatiemogelijkheid heeft, kan worden volstaan met goede afspraken met een of meer andere podia, waardoor feitelijk gegarandeerd is dat activiteiten gepresenteerd worden. Wezenlijk is dat alle activiteiten uitmonden in openbare presentaties, zodat belangstellenden kennis kunnen nemen van de activiteiten van de deelnemers. Gelet op het specifieke karakter van de productiehuisen worden er geen andere eisen aan de omvang van de podia gesteld. Niet uitgesloten is dat een begeleidingstraject uitmondt in een project dat niet geschikt is voor presentatie op een podium. In dat geval is die presentatie ook niet vereist. Voor productiehuisen geldt ook dat zij hun activiteiten verspreid over het jaar moeten realiseren.

De artistiek leider is degene die verantwoordelijk is voor de artistieke koers van de instelling. In die hoedanigheid selecteert hij de makers waarmee het productiehuis samenwerkt. Tenslotte is vereist dat de instelling voor haar artistieke continuïteit niet afhankelijk is van één of enkele artistieke leiders.”

Gemeten naar de criteria zoals door het Ministerie van OCW beschreven, vervullen de gezamenlijke productiehuisen de beschreven taakstelling uitermate goed, grofweg samen te vatten in drie wezenlijk opdrachten: 1. talentontwikkeling, 2. onderzoek en ontwikkeling (van de discipline) en 3. publieke presentatie.

De invulling van de opdracht door de productiehuizen

04

4.1. De methode productiehuis

Kunst is onvoorspelbaar, gaat richtingen uit die we voordien niet hadden kunnen vermoeden. De eigenzinnigheid van jonge talentvolle kunstenaars - de Ivo Van Hoves, Krisztina de Châtels of Reinbert de Leeuws van de toekomst herkennen en ondersteunen, ook dát vergt een bepaald talent. Ook om vervolgens die kunstenaars de ruimte te geven zich te ontwikkelen én ze tegelijkertijd kritisch te volgen. De productiehuizen hebben de deskundigheid om maatwerk te leveren en om de kunstenaars kritisch en ondersteunend te helpen bij het opbouwen van hun carrière. De artistiek leiders van de productiehuizen zijn daarbinnen de 'matchmakers'. Zij zijn geen kunstenaars, maar mentoren, dramaturgen, begeleiders. De jonge kunstenaars krijgen daardoor alle ruimte om hun eigen artistieke profiel uit te werken, zonder zich te hoeven verhouden tot een ander sterk artistiek profiel zoals het geval is bij een gezelschap. Een productiehuis biedt professionele ondersteuning, maar juist door de persoonlijke verbinding van de artistiek leider met de maker, diens plannen en toekomstvisie, is het mogelijk op het scherpst van de snede een jong talent kritisch te bevragen en te sturen. Dankzij het veelkleurige palet van alle productiehuizen samen zijn er ruime mogelijkheden om jonge kunstenaars in al hun verscheidenheid te ondersteunen. Zo staat een grotere vraag naar vakmatigheid naast de ontwikkeling van eigentijdse vormen van community art. Hernieuwde aandacht voor repertoire vinden we naast de bloei van nieuwe cross-overs of de verdere ontwikkeling van genres. Diversiteit, engagement en internationaliteit zijn belangrijke thema's.

Naast de artistieke begeleiding bieden de productiehuizen gedegen zakelijke en productionele ondersteuning. Door hun verbinding met het publiek en de samenleving waarin zij opereren staat een artistieke ontwikkeling bovendien nooit los van de omgeving. Voor sommige productiehuizen speelt daarbij een specifieke regionale opdracht een belangrijke rol, of een opdracht naar discipline of genre. Extra kwaliteit is dat het netwerk van de verschillende productiehuizen zich uitstrekt tot in het buitenland. Daardoor is het jonge talent en hun werk vanaf het begin verbonden met internationale ontwikkelingen en omgekeerd.

Ook al behoren de productiehuizen inmiddels zelf tot het 'establishment' - als onderdeel van de basisinfrastructuur - ze willen niet stilstaan en zullen hun specifieke rol in de keten de komende jaren nog nadrukkelijker vervullen en voor het voetlicht brengen.

4.2. Talentontwikkeling - in relatie tot de opleiding

Wie zijn kunstopleiding, die slechts vier jaar mag duren, heeft afgerond en aan de slag wil, klopt in eerste instantie aan bij een productiehuis. De eerste jaren na het afstuderen zijn van groot belang om een eigen stijl als scheppend kunstenaar te ontdekken, te testen, te laten rijpen. Productiehuizen bieden de juiste condities aan deze jonge makers om te groeien totdat ze zelfstandig verder kunnen. Zij onderschrijven de visie van de Raad voor Cultuur dat talentontwikkeling een taak is die bij de productiehuizen in de basisinfrastructuur moet liggen, en nemen tegelijk deze taak op zich in samenwerking met andere partners in het veld, zoals opleidingen, gezelschappen, fondsen, (zomer)festivals en podia.

In eerste instantie is een goede *afstemming met de opleidingen* onontbeerlijk. De rijksoverheid investeert veel in kunstvakonderwijs en het is aan de productiehuizen de 'offspring' daarvan zo goed mogelijk te faciliteren. Toch is een strenge selectie daarbij een eerste vereiste. Productiehuizen streven het verder ontwikkelen van talenten na, met de gezonde ambitie *toptalenten* voort te brengen, een term die alleen binnen een nationale en internationale context relevant is. Een productiehuis is in dit perspectief een fijne zeef, die minder talentrijke makers filtert. In eerste instantie vindt deze selectie plaats aan het eind van de opleidingsfase; een tweede belangrijk keuzemoment kan in de praktijk echter pas na enkele jaren van samenwerken worden gemaakt.

Over het algemeen zorgen opleidingen voor meer afgestudeerden dan dat er plekken zijn bij productiehuizen. Dit impliceert afvallers. Productiehuizen kunnen zich echter vinden in het devies: je moet er - net zoals in de wetenschap en de sport (denk aan Jong Oranje) - meerdere opleiden om enkele toptalenten over te houden. *Ruimte voor mislukking* is in dezen een essentiële voorwaarde. Alleen zo kunnen productiehuizen zich houden aan hun taak dit toptalent ook zichtbaar te maken. Dries Verhoeven, Lotte van den Berg, Wunderbaum, Ann Van den Broek, Colin Benders, PIPS:lab, André Gingras en Erik Whien zijn voorbeelden van zulk talent. Via het pad van de productiehuizen zitten zij nu kwalitatief aan de (inter)nationale top, en onderscheiden zich bovendien door hun zoektocht naar nieuwe vormen. Toptalent en vernieuwing gaan hier dus hand in hand.

Om de ontwikkeling van talenten inzichtelijker te maken, hebben de productiehuizen het initiatief genomen een *talentvolgsysteem* op te zetten in de vorm van een database, met kerngegevens als makers en producties vanaf kalenderjaar 2001. (Doelstelling: te raadplegen vanaf 15 november 2010). Dit talentvolgsysteem biedt feitelijk materiaal voor de zelfreflectie op ons functioneren, maar biedt ook mogelijkheden voor kunstvakopleidingen, het FPK en het Ministerie van OCW om de ontwikkeling van talenten te volgen en eventueel beleid daarop af te stemmen.

4.3. Talentontwikkeling - een brede taakopvatting

De productiehuizen vatten hun talentontwikkelingstaak *breed* op, waarin uiteenlopende trajecten doorlopen kunnen worden. Zo is talentontwikkeling niet per definitie gekoppeld aan jong of pas afgestudeerd. Ook in latere fases is er bij makers behoefte aan ontwikkeling, bijvoorbeeld bij acteurs die zich willen richten op regisseren of schrijven, bij dansers die zich doorontwikkelen tot choreograaf of theaterregisseurs die de discipline muziektheater willen leren kennen en verder ontwikkelen. Productiehuizen zijn er daarom voor jonge, pas afgestudeerden én voor zij-instromers en terug-stromers.

De standaardopvatting van het Ministerie van OCW over doorstroom van talentrijke makers verloopt van opleiding naar productiehuis, naar (eigen) gezelschap of ensemble, naar podia. Uit ervaring constateren productiehuizen dat er meerdere routes zijn. Zo ook van opleiding via productiehuis naar gezelschap en weer terug naar het productiehuis. Of van opleiding rechtstreeks naar gezelschap en aansluitend naar productiehuis. Of van productiehuis naar productiehuis naar gezelschap, omdat de verschillende profielen van productiehuizen aanvullend kunnen werken bij de carrière-opbouw van een jonge maker. Er zijn met andere woorden meerdere trajecten van talentontwikkeling mogelijk, en dat is maar goed ook.

Hoe meer aandacht voor talentontwikkeling - ook bij de grote gezelschappen - hoe beter. Voor de vitaliteit van theater en dans stimuleren de productiehuizen uiteraard óók de doorstroom van makers naar gezelschappen. Een zo goed mogelijke afstemming tussen productiehuis en gezelschap is een belangrijk punt van aandacht, zodat het rendement voor de maker gemaximaliseerd kan worden. Voorbeelden van vruchtbare samenwerkingen, al dan niet geïnstitutionaliseerd, tussen gezelschappen en productiehuizen zijn er inmiddels te over. Maar met name in de eerste fase van talentontwikkeling bieden de productiehuizen een geschikter kader aan prille kunstenaars.

4.4. Onderzoek en ontwikkeling

Productiehuizen hebben naast het begeleiden en faciliteren van talentrijke makers ook een functie als laboratorium. Zij zijn plekken waar onderzoek wordt gedaan en waar wordt ingezet op nieuwe ontwikkelingen. Met deze *research & development* dragen de productiehuizen bij aan de ontwikkeling van de discipline in het algemeen. De productiehuizen muziek hebben zelfs als specifieke opdracht van de Raad meegekregen dat zij een waardevolle aanvulling moeten zijn op het bestaande aanbod en de discipline moeten verdiepen en ontwikkelen. Onderzoek en ontwikkeling is dan ook de belangrijkste taak van deze productiehuizen.

Naast de jonge makers voor wie het van belang is dat zij zoveel mogelijk kilometers kunnen maken, hebben gevorderde(re) freelancers vaak de behoefte om (opnieuw) experimenteel onderzoek te doen. Het betreft doorgaans risicovolle projecten, waarbij succes op voorhand niet gewaarborgd is. Binnen de productiehuizen, de 'laboratoria van de podiumkunsten', is er volop ruimte voor workshops, trainingen, (internationale) uitwisseling, residenties en debat.

Gezien de taakstelling aan de bestaande gezelschappen en ensembles bestaat er weinig ruimte om dit soort experimentele projecten bij hen te ontwikkelen. Ook producenten in de vrije sector bieden hier vanwege hun commerciële insteek nauwelijks mogelijkheden. Productiehuizen scheppen vanuit hun specifieke opdracht juist een kader waarbinnen risico genomen kan worden. Zij zetten hun ervaring en expertise in bij deze onderzoeksprojecten en doen daarmee aan repertoire- en disciplineontwikkeling, aan het stimuleren van nieuwe ontwikkelingen binnen en tussen de disciplines, maar ook binnen de regio waar zij gevestigd zijn.

4.5. Publieke presentatie

Bij productiehuizen leren (jonge) kunstenaars na te denken over hun publiek en de context waarin zij hun werk maken en tonen. Ook deze brugfunctie naar het publiek is een belangrijk element van de talentontwikkeling waar productiehuizen sterk in zijn. Het gaat niet alleen om publieksaantallen en doelgroepen, maar ook om de ontwikkeling van een scherp bewustzijn met betrekking tot de positie van de kunstenaar in de samenleving. Welke verantwoordelijkheid wenst de maker te nemen in het publieke domein en hoe verhoudt zijn werk zich tot de wereld? Het besef dat het publieke draagvlak voor de gesubsidieerde kunsten in toenemende mate bepalend is voor het draagvlak van de kunst(enaar) zelf, maakt expliciet deel uit van het gesprek over de nieuwe wegen die de kunstenaars inslaan. Het wordt een gezamenlijk belang om die wegen vervolgens te tonen aan een (zo groot mogelijk) publiek.

Veel productiehuizen beschikken over een podium: produceren en presenteren gaan daar hand in hand. Deze unieke koppeling van talentontwikkeling aan een podiumfunctie genereert een generatie makers waarbij artistieke vernieuwing en publieksbereik hand in hand gaan. Waar een eigen presentatieplek ontbreekt, gaan productiehuizen allianties aan met podia. Daarnaast hebben bijna alle productiehuizen goede contacten met festivals of zoeken zij bijzondere locaties om hun producties te presenteren. Festivals als Festival Cement, Over het IJ Festival, Karavaan, theaterfestival Boulevard en Oerol maken in ruime mate gebruik van de mogelijkheden en het aanbod van de productiehuizen. Deze niet-reguliere speelplekken, die vaak tijdens (zomer)festivals worden benut, hebben de afgelopen jaren bewezen een groot publieksbereik te genereren. Zo komt een groot publiek direct in aanraking met de nieuwste ontwikkelingen in de podiumkunsten. De samenwerking met deze partners willen we in de toekomst verder uitbouwen.

De productiehuizen hebben met het Ministerie van OCW een prestatiecontract afgesloten wat betreft de publieksafname. Talentontwikkeling, vernieuwing en experiment staan bij de productiehuizen voorop en een publieke presentatie is een vereiste. Het ontwikkelen van publiek draagvlak voor het werk van een maker en daarmee ook van de productiehuizen staat daarbij volop in de aandacht en wordt verder ontwikkeld.

Positionering in de keten

05

Productiehuizen nemen een centrale positie in de keten-gedachte in. Afstemming is daarbij een voorwaarde, met opleidingen én gezelschappen en de rest van het veld. Er is daarbij ook behoefte aan afstemming en regie met het Fonds Podiumkunsten (FPK).

Het FPK en de productiehuizen zijn beide met talentontwikkeling en vernieuwing bezig. Ook al is dat op verschillende momenten in deze ontwikkeling, beide zijn verantwoordelijk voor de doorstroom van makers van productiehuizen naar andere posities binnen het veld. De zelfstandige positionering van theatermakers afkomstig van de productiehuizen vindt vaak plaats door middel van (meerjarige) projectsubsidies. Voor een optimaal rendement is een goede afstemming tussen de productiehuizen en FPK van belang, zodat de doorgaans meerjarige investeringen het maximale resultaat opleveren. Zo realiseert een deel van de door het FPK met een (meerjarige) projectsubsidie gehonoreerde makers zijn producties in samenwerking met de productiehuizen.

Die gewenste regie, zo beseffen de productiehuizen, kan alleen dan worden gerealiseerd als alle partijen aan tafel plaatsnemen en de gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen om allianties te smeden. Hierbij dienen de kracht en de functie van alle partijen het uitgangspunt te zijn.

Productiehuizen staan vaak aan het begin van de keten en kunnen gedurende een aantal jaren een natuurlijke schifting laten ontstaan. Productiehuizen zijn in de positie het toptalent succesvol op te leiden. Na een aantal jaren zou het FPK de taak van ondersteuning van deze makers moeten overnemen. In hoeverre de productiehuizen structureel een rol moeten vervullen in de ondersteuning van onafhankelijke makers met middelen, al dan niet via een twee- of vierjarige subsidie is een open gesprek dat de productiehuizen graag willen voeren met het FPK.

Bij de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK) is een platform gestart waarbinnen de productiehuizen en de professionele theaterpraktijk 'samen aan tafel zitten'. Dit gesprek ten behoeve van afstemming, verdieping en verantwoordelijkheid voor talentontwikkeling is inmiddels uitgebreid met de VSCD. Daarnaast is er een bloeiende praktijk van 'best practices', waarbij er sprake is van een structurele samenwerking tussen productiehuizen, opleidingen, gezelschappen en podia.

Tenslotte

06

Ondanks alle onderlinge verschillen tussen de productiehuizen en tussen de disciplines biedt dit stuk een gemeenschappelijk kader voor alle productiehuizen in de podiumkunsten. Dit kader bouwt voort op de opdracht die het Ministerie van OCW aan de productiehuizen heeft gesteld bij de invoering van de nieuwe basisinfrastructuur en maakt gebruik van de ervaringen van de afgelopen twee jaar.

Zoals de kunst zelf stellen de instellingen die die kunst mogelijk maken, zichzelf ook altijd ter discussie. Wat is de betekenis, toen en nu, en is die te rechtvaardigen voor de toekomst? En zoals bij elke kunstinstelling in de basisinfrastructuur, wordt deze betekenis kritisch getoetst door de Raad voor Cultuur. Zo ook bij de productiehuizen, die met dit stuk aantonen dat het systeem van productiehuizen, de investering die daarmee gemoeid is en de plek die ingenomen wordt in het bestel, van belang is voor de ontwikkeling van de gehele podiumkunsten en de verankering die de Nederlandse podiumkunst heeft, zowel nationaal als internationaal.

De belangrijkste punten nog even op een rij:

- Het systeem van productiehuizen met hun specifieke methode is een resultaat van een 40-jarige ontwikkeling die nu en in de toekomst een wezenlijke bijdrage levert aan de ontwikkeling en vernieuwing van de Nederlandse podiumkunsten en de verankering die deze ontwikkeling krijgt in het huidige en toekomstige publiek.
- De onafhankelijke positie van de productiehuizen waarborgt de brugfunctie die zij vervullen tussen de kunstvakopleidingen, de professionele praktijk, maatschappelijke ontwikkelingen en het publiek. Deze onafhankelijke brugfunctie rechtvaardigt een blijvende positie binnen de basisinfrastructuur.
- De investering in de productiehuizen is welbesteed gezien de bijdrage die er geleverd wordt aan de ontwikkeling en vernieuwing van de podiumkunsten. Individueel functioneren is uiteraard onderhevig aan de toetsingsmethoden van het Nederlandse kunstenbestel.
- De productiehuizen nemen nadrukkelijk de taak op zich om afgestudeerde kunstenaars te ondersteunen. Daarnaast ondersteunen zij 'zij-instromers' en 'terug-stromers' en vervullen de taak om bepaalde regio's of disciplineontwikkelingen te ondersteunen.
- De output van de productiehuizen is zichtbaar en toetsbaar.
- De productiehuizen zijn een onmisbare schakel in de internationale uitstraling van de huidige en toekomstige Nederlandse podiumkunsten.
- Voor een goede afstemming en samenwerking zijn verschillende platforms en samenwerkingsverbanden in het leven geroepen of worden nog ontwikkeld.

Juist in de discussie op basis van argumenten kan het bestel in Nederland zich verder ontwikkelen. Daarom wordt een ieder opgeroepen te reageren op deze tekst. De gezamenlijke productiehuizen gaan graag de discussie aan.

Lees meer
over de
individuele
productiehuizen

BonteHond

Dansateliers

Dansmakers Amsterdam

Feikes Huis

Frascati Producties

Generale Oost

Grand Theatre Groningen

Het Lab Utrecht

hetveem theater

Huis en Festival a/d Werf

Huis van Bourgondië

Korzo Producties

M-Lab

MC

Muzieklab Brabant

Oorkaan

Paradiso Melkweg Productiehuis

Productiehuis Brabant

Productiehuis Oost-Nederland

Productiehuis Rotterdam

Theaterproductiehuis Zeelandia

Toneelschuur Producties

BonteHond

BonteHond is hét jeugdtheatergezelschap en productiehuis in Flevoland/Almere, met een uitgesproken beeldende, fysieke stijl. Eigenzinnig theater van nieuw en ervaren talent. BonteHond speelt in het theater, op locatie, in het klaslokaal en op festivals voor jong en volwassen publiek.

BonteHond neemt een tamelijk unieke positie in binnen het Nederlandse landschap voor jeugdtheater. Binnen één organisatie richten we ons als productiehuis voor nieuwe makers op ontwikkeling én als theaterhuis voor familie- en klassenvoorstellingen op continuïteit. Hiermee vervult BonteHond de kerntaken van een jeugdtheatervoorziening én productiehuis voor jeugdtheatermakers.

Deze combinatie is bewust gekozen vanuit de gedachte dat beide functies elkaar in de jonge provincie Flevoland stimuleren en versterken. Deze opvallende combinatie is ook ons specifieke, artistieke antwoord op de bijzondere situatie die Almere en Flevoland kenmerkt. Een nieuw gebied met een explosief groeiende bevolking waar een klimaat voor podiumkunsten en een culturele infrastructuur verder ontwikkeld wordt.

BonteHond is sinds 2005 een dynamisch, eigenzinnig theaterhuis, een maakplek voor nieuw en ervaren talent. Het opzoeken en verkennen van artistieke grenzen, het innovatief gebruiken van locaties en theatrale middelen maken onderdeel uit van onze missie.

BonteHond maakt beeldend, fysiek theater omdat we een voorliefde hebben voor het vertellen van verhalen via beeld en beweging. Omdat we in een visuele cultuur leven die zijn weerslag moet kunnen vinden in beeldende vormen van theater. Omdat het fysieke theater interessante invalshoeken oplevert voor het jeugdtheater. Deze keuze kan op langere termijn artistiek vruchten afwerpen in het Nederlandse jeugdtheaterlandschap. Nieuwe en ervaren

(jeugd) theatermakers krijgen de mogelijkheid onderzoeksprojecten en volwaardige producties te realiseren.

BonteHond ondersteunt samen met artistiek producent Joop Kuyvenhoven nieuwe theatermakers door middel van onderzoeksfaciliteiten in het project *Grasduinen*. Daarna volgt een uitgebreider traject met volwaardige producties op locatie, in de klas of in de zaal. BonteHond kiest bewust voor het intensiever begeleiden van een beperkt aantal theatermakers en hen breed te coachen naar zelfstandigheid of jeugdtheatergezelschap.

De afgelopen periode hebben de volgende theatermakers een of meer producties bij BonteHond ontwikkeld: Alexandra Broeder, Lieke Benders, Elien van den Hoek, Boukje Schweigman, Judith Hofland, Floor van Leeuwen en Marie Groothof. Aan *Grasduinen* 2010 onder de titel *Uit het Hart* werken de volgende makers: Muriel Besemer, Daan Colijn, Bert Hana, Emke Idema en Peerke Mal-schaert.

Als jeugdtheatervoorziening zijn onder artistieke leiding van Noël Fischer de afgelopen periode spraakmakende en prijswinnende voorstellingen gemaakt, zoals *Liggen op je rug*, *Spoonface* en *Watou* en de community projecten *Gebreide Huis*, *Knuffelautomatiek* en *Koolzaad*, veelal samen met jonge theatermakers.

Dansateliers

Dansateliers is sinds de oprichting in 1993 een plek waar choreografen in ontwikkeling uitgedaagd worden een eigen signatuur te ontwikkelen. Dansateliers biedt deze makers artistieke begeleiding en faciliteiten en een publiek om hun werk te toetsen.

In 1993 opgericht als werkplaats, werd de organisatie in 2009 in de BIS opgenomen als productiehuis. Een grote diversiteit van activiteiten wordt ontplooid met als doel de werkplaatsfunctie te verbinden met de productiehuisfunctie. Bij het realiseren van dit doel houdt Dansateliers graag vast aan zijn flexibiliteit, om makers op persoonlijke en professionele wijze te begeleiden in een individueel, op maat gemaakt traject.

In de nieuwe productiehuisfunctie ontwerpt Dansateliers trajecten voor veelbelovende makers, zowel binnen als buiten de muren van het eigen gebouw. Het zijn trajecten waarin er ruimte is voor onderzoek, productie, dagelijkse lessen, workshops en presentaties.

Dansateliers hecht niet aan één soort dans. De makers die we graag in huis hebben zijn danskunstenaars met een specifieke, persoonlijke stijl, een signatuur-in-ontwikkeling. Het zijn talenten met belofte en een sterke motivatie, leergierig en met kwaliteiten van leiderschap. Aan de uiteenlopende dansbenaderingen van de makers binnen Dansateliers te zien, wordt het steeds duidelijker hoezeer diversiteit een kenmerk van het Dansateliers-palet vormt. Onze motivatie om te werken met specifieke makers is even divers als de mensen zelf.

Dansateliers neemt initiatief tot veel vormen van samenwerking: van het uitnodigen van stagiaires van Codarts tot het coproduceren met Conny Janssen en Meekers en het mede

organiseren van een Rotterdamse Dansnacht. Deze allianties bieden makers waardevol professionele ervaring met collega's op diverse niveaus en verankert de praktijk van Dansateliers en van de makers zelf in een breed werkveld.

Die ontwikkeling van dansmakers verdient het om gecontinueerd te worden. Dansateliers wil nieuwe generaties mogelijkheden blijven bieden om zich – ook na werkplaatsprojecten – verder te ontwikkelen en zich te presenteren aan een groter publiek. Het doel blijft deze jonge makers expliciet te ondersteunen in het vinden van hun plek in het dansbestel.

Dansateliers hoopt in De Gouvernestraat (voormalig theater Lantaren/Venster) te kunnen gaan werken aan montage en het spelen van voorstellingen in de theaterzalen. De beschikking over een plek als De Gouvernestraat is essentieel voor de verdere ontwikkeling van het productiehuis van Dansateliers. De plannen hiervoor worden ontwikkeld in samenwerking met Productiehuis Rotterdam (Rotterdamse Schouwburg) en Theatergroep MAX., met wie we een nieuwe invulling willen geven aan een gebouw dat al lang een rol speelt in het theaterleven van de stad. Met De Gouvernestraat als locatie kunnen we ook werken aan onze ideeën over het presenteren van dans op nieuwe manieren, buiten de standaardcodes van de theaterzaal om. Dit vormt een onderdeel van het nieuwe leven dat we in het pand willen brengen en is een spannend artistiek doel op zich.

Dansmakers Amsterdam

Dansmakers Amsterdam ondersteunt getalenteerde, opkomende choreografen zonder meerjarige subsidie in het ontwikkelen en/of produceren van eigen werk. Dit overstijgend levert Dansmakers ook een bijdrage aan de ontwikkeling van de danskunst in het algemeen.

Dansmakers Amsterdam ondersteunt hedendaagse experimentele dansmakers met een ambitieuze, ondernemende en avontuurlijke geest die werken vanuit een theatrale benadering. Dansmakers hanteert een ruime definitie van hedendaagse dans, stelt daarbij het experimentele en communicatieve voorop en incorporeert multidisciplinaire projecten, urban dance en jeugddans. Dansmakers richt zich op research & development voor de onafhankelijke makers en op productie & distributie voor een beperkt aantal meer ervaren makers.

Dansmakers vindt het vanzelfsprekend dat de diverse culturele achtergronden van de makers in het werkproces een plek hebben. Dansmakers werkt regelmatig met choreografen die hun niet-westerse achtergrond in het werk laten doorklinken. Dansmakers beschouwt hen echter als eigen-tijdse dansmakers zoals zij dat overigens zelf ook doen.

Dansmakers is een plek voor ontplooiing en ontwikkeling van zowel de makers als de discipline. Dansmakers is daarmee een plek voor artistieke dialoog en een *huis* waar makers persoonlijke ondersteuning krijgen: artistiek, technisch, zakelijk & distributie, publiciteit, promotie en productie. Een *huis* betekent hier zowel een fysieke plek als een mentale plek. Fysiek in de zin van studio's, montage en presentatiefaciliteiten en in de zin dat de maker een plek heeft, liefst ook in de vorm van een gedeeld kantoor met communicatiemogelijkheden. Maar ook een mentale plek gevormd door mensen, waar de maker zich thuis en gesteund weet en voelt. Waar zijn belangen behartigd worden.

Welke dansmakers zoekt Dansmakers? Dansmakers zoekt jong choreografisch talent dat herkenbaar is aan de volgende eigenschappen: de jonge maker koppelt authenticiteit en vernieuwing aan ambachtelijke vaardigheden, is geïnteresseerd in het experiment maar wil wel degelijk communiceren met het publiek en is zich bewust van maatschappelijke ontwikkelingen. De jonge dansmaker schuwt de virtuositeit niet en wil boven de middelmaat uitsteken, is gepassioneerd gedreven voor en door het vak en committeert zijn ambitie aan cultureel ondernemerschap. Dansmakers zoekt bovendien dansmakers die bereid zijn in wederkerigheid bij te dragen aan zowel elkaars ontwikkeling als in de werking van de organisatie.

Talentontwikkeling. Dansmakers heeft een piramidale structuur met een brede basis waarin relatief veel startende choreografen een onderzoeksproject doen, oplopend via kleine projecten en het tweejarige ACE programma naar een kleiner aantal grotere projecten aan de smalle top. Dit betekent dat er in kwantiteit minder makers aan de top zijn dan onderaan de brede basis. Deze makers hebben bewezen op meerdere vlakken over kwaliteiten te beschikken: artistiek talent, ondernemerschap en afname potentie – hier wordt het meeste geld en aandacht aan besteed per maker.

Feikes Huis

Feikes Huis is het jongste van alle productiehuizen (sinds 2009). Het richt zich op poppen- en objecttheater en ondersteunt de kwalitatieve en inhoudelijke ontwikkeling van de discipline en haar makers. Doel is een duurzaam fundament creëren voor het genre en een betere positionering in het totale theaterveld.

Feikes Huis opereert onafhankelijk van één bepaalde poppen- en objecttheatervorm of traditie. Vorm volgt in deze tak altijd de inhoud. En niet andersom. Feikes Huis heeft tot taak om jong talent te begeleiden en verbindingen te leggen tussen poppen- en objecttheater en andere theatervormen. De activiteiten zijn:

- Makers begeleiden bij het produceren van hun voorstellingen, zoals *Willen jullie niet dansen?* door Mik van Goor e.a. 2009, *Pluk en Ruk* door Roos Hoogland e.a. 2009, *DORP/Het verhaal van een uitzicht*, Annelies van Hullebusch e.a. 2010.
- De JK Academie organiseren waar jonge makers door middel van onderzoek op de vloer tot een kort stuk eigen werk komen.
- Werkwinkels organiseren waarin makers (spelers, vormgevers, regisseurs, schrijvers) uit het poppen- en objecttheaterveld kennis uitwisselen met makers uit andere vormen van de podiumkunsten.

- Workshops organiseren waarin ervaren poppen- en objecttheatermakers hun kennis overdragen op de jongere generatie.
- Expedities naar buitenlandse festivals organiseren zodat jonge makers zicht krijgen op de internationale ontwikkelingen en contacten kunnen leggen.

Het Ostadetheater in Amsterdam vormt zowel de thuishaven als het podium voor presentaties van Feikes Huis.

Frascati Producties

Frascati is een theaterhuis waarin de cruciale aspecten van de kunstpraktijk op een dynamische manier met elkaar verbonden zijn: presenteren, produceren en ontwikkelen.

Frascati manifesteert zich als schakel tussen diverse publieke en culturele domeinen: kleine en grote zalen, aanstormend en gearriveerd talent, lokale en internationale ontwikkelingen, opleidingen en beroepspraktijk, het theater en de stad. Frascati koppelt een internationaal georiënteerd productiehuis, met daarbinnen een stevige ontwikkelingsfunctie, op organische wijze aan zijn podiumfunctie (jaarlijks 650 voorstellingen). Kort gezegd richt Frascati zich op twee kerntaken: Presenteren (het podium) en Ontwikkelen & Produceren (Frascati Producties).

Met Frascati Producties richten we ons consequent op overtuigend talent. Zij krijgen tijd en ruimte om een artistieke signatuur te ontwikkelen en een professionele praktijk op te bouwen. Aan ons de taak om hen vervolgens op het juiste moment te introduceren bij het juiste publiek zodat zij zich zelfstandig kunnen positioneren in het (internationale) theaterlandschap. Hiertoe zetten we twee trajecten in: *Ontwikkelen* en *Produceren*.

Bij de *ontwikkelfunctie* staat het proces centraal en werken makers in de (relatieve) luwte van locatie Frascati WG. Er is plek voor meerdere makers, veelal afkomstig van de kunstvakopleidingen.

Binnen de *productiefunctie* richten we ons op het artistieke product van slechts enkele makers. Dit werk presenteren we op onze podia in de Nes, maar ook op zomerfestivals, het internationale veld of op andersoortige publieke locaties als galleries. Makers kiezen - afhankelijk van hun verhaal en optimale publieksbereik - voor het gewenste platform. Hierbij wordt actief het netwerk van het huis ingezet; zo wordt samengewerkt met o.m. Toneelgroep Amsterdam (TA2), NTGent, EG|PC, de Appel arts centre, Over het IJ Festival, CAMPO (Gent) en HAU (Berlijn).

De selectie van de makers (regisseurs, choreografen, mimers, schrijvers, performance kunstenaars) is gebaseerd op artistieke potentie, ambitie en op het vertrouwen in een waardevolle dialoog tussen maker en huis. De begeleiding bevindt zich op het grensvlak van persoonlijke en artistieke ontwikkeling en beslaat het gehele productieproces: conceptontwikkeling, productie, techniek, financiën en publiciteit. Naast de doorlopende coaching door de artistiek directeur en dramaturg wordt additionele artistieke begeleiding per project ingevuld.

Frascati produceert jaarlijks zo'n vijftien voorstellingen, en vijf coproducties. Tijdens het seizoen 2010/2011 werken we met Sarah Vanhee, Pere Faura, Joachim Robbrecht, Marjolijn van Heemstra, Melih Gencboyaci, Lucas De Man, Andrea Božić, Aitana Cordero, Catoke Kramer, Julie Van den Berghe, Laura van Dolron en de collectieven White Horse en Tijdelijke Samenscholing. Daarnaast ondersteunt Frascati internationale coproducties van Ivo Dimchev (BG), Antonia Baehr (DE), Manah Depauw (BE) en andcompany&Co (DE).

Generale Oost

Bij Generale Oost (G $\bar{O}$) ontdek je vandaag de theatermakers van morgen.

G $\bar{O}$ is het productiehuis voor toneel en dans in het landsdeel Oost.

G $\bar{O}$ is een regionale instelling met een landelijke uitstraling. Het is dé aangewezen plek in het landsdeel Oost voor talentontwikkeling binnen de podiumkunsten.

G $\bar{O}$ richt zich binnen de podiumkunsten op toneel en dans, vanuit het adagium vakmanschap, oorspronkelijkheid en visie.

G $\bar{O}$ biedt maatwerk aan: voor de beginnende kunstenaar procesgerichte onderzoeksprojecten die alleen in Arnhem worden gepresenteerd; voor de meer gevorderde en zelfstandige maker volwaardige voorstellingen die ook door het hele land op podia en festivals te zien zijn, of internationaal.

G $\bar{O}$ is momenteel gehuisvest in Theater aan de Rijn te Arnhem, maar zal in de toekomst nieuwe huisvesting (kantoor, repetitieruimte, theater en foyer) bouwen in het zgn. cultuurcluster in Arnhem.

G $\bar{O}$ fungeert als proactieve schakel tussen opleiding en het professionele circuit en onderhoudt nauwe banden met beide partijen. Aan de ene kant met ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten, aan de andere kant met gezelschappen als Tg. Oostpool, Introdans, Keesen & Co, de Ereprijs en podia als Schouwburg Arnhem, Lux Nijmegen, Schouwburg Deventer, Rabotheater Hengelo.

G $\bar{O}$ werkt in de regio samen met de andere productiehuizen (Wintertuin, ON en Kameroperahuis), overlegt en stemt af met de andere productiehuizen in het land over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de instroom, doorstroom en uitstroom van de jonge makers.

G $\bar{O}$ werkt actief aan de deskundigheidsbevordering van jonge podiumkunstenaars en functioneert als servicepunt en vraagbaak.

G $\bar{O}$ is de spin in het web binnen het culturele veld in het landsdeel Oost; stimuleert en initieert samenwerkingsverbanden tussen de jonge makers en diverse culturele instellingen en initiatieven. (Mixed Emotions, Generatie Oost)

Grand Theatre Groningen

Grand Theatre Groningen is het productiehuis voor Noord-Nederland. We produceren en presenteren theater-, dans en muziekvoorstellingen, en bij voorkeur voorstellingen die de grenzen van deze categorieën opzoeken en overschrijden. We zijn een productiehuis dat openstaat voor jonge makers maar evenzeer voor oude makers met mooie plannen.

Zo produceerden we afgelopen jaar de zomerfestivalhit *AktieMan* van het jonge Groninger gezelschap De Jongens (voorstellingen in binnen- en buitenland) en tegelijkertijd coproduceerden we de twee meest recente stukken van mime-icoon Karina Holla.

Onze locatie in het noorden, ver van de randstad, geeft een relatieve rust aan de productieprocessen. Makers van elders uit het land die bij ons werken reizen niet op en neer tussen huis en werk maar logeren in ons gastenverblijf. Ze zijn daarom meer dan anders op elkaars gezelschap aangewezen. Dit geeft een positieve impuls aan het proces. Ook blijkt het gastenverblijf een goede plek voor ontmoeting en uitwisseling met andere daar verblijvende makers.

De locatie - dichterbij Duitsland dan bij Amsterdam - is ook een van de redenen dat we graag samenwerken met makers elders uit de wereld. Regelmatig zijn er coproducties met partners uit Duitsland en verder. Door de constructieve samenwerking met het zomerfestival Noorderzon is dit internationale netwerk nog verder uitgebreid met als resultaat residenties van en coproducties met gezelschappen als Nature Theater of Oklahoma, Chelfitch en Lola Arias.

Soms hebben we een productie helemaal in eigen hand, vaker zijn we een coproducent die de kwaliteiten van het huis inzet om aan het productieproces een meerwaarde te geven. Met grote regelmaat doen makers bijvoorbeeld de technische afmontering van hun voorstelling in ons theater. Per seizoen is Grand Theatre Groningen betrokken bij circa 20 producties. Deze variëren van kleinschalige onderzoeksresidenties tot internationaal reizende voorstellingen.

We begeleiden makers graag op hun weg naar zelfstandigheid. Zo is dansgezelschap Club Guy & Roni, na 8 jaar onder onze hoede geproduceerd te hebben, nu structureel gesubsidieerd en heeft een eigen organisatie opgebouwd.

Een project om speciaal te noemen is Station Noord. Op initiatief van Grand Theatre Groningen werken de noordelijke producenten (NNT, De Citadel, De Noorderlingen, PeerGrouP en het Grand Theatre zelf) hierin samen. We nodigen ieder seizoen twee pas afgestudeerde makers uit om in Groningen te wonen en te werken. Naast het opdoen van speelervaring krijgen de makers de gelegenheid om een eigen project te realiseren.

Het Lab Utrecht

Theater en dans voor jong publiek.

Sinds 1999 geeft Het Lab als werkplaats/productiehuis ruimte aan jonge professionele theatermakers om hun 'volwassen' theaterdromen te verwezenlijken voor een jong publiek. Het Lab maakt zich, in de goede traditie van het Nederlandse jeugdtheater, sterk voor theatermakers die 'iets te vertellen hebben': zij stellen vragen aan de werkelijkheid en gebruiken theater om dat wat onzegbaar lijkt, 'zegbaar' te maken. Zij doen dat op een eigen theatrale wijze en worden geïnspireerd door jong publiek. Deze theatermakers zoeken een gemeenschappelijk gebied in het theater waar het voor zowel kinderen/jongeren als volwassenen goed toeven is.

Een aantal getalenteerde theatermakers doorloopt een langjarig traject van meerdere projecten, met als sluitstuk een volwaardige productie, dat er uiteindelijk toe leidt dat hij of zij óf als zelfstandig theatermaker óf als onderdeel van een bestaande theaterorganisatie een volwaardige plek in het theater verwerft.

Vanaf 2009 zet Het Lab ook structureel projecten op met choreografen. De ervaring opgebouwd met het jeugdtooneel wordt ook ingezet op het gebied van de jeugddans. De dramaturg van de artistieke staf is hét gezicht voor de jeugddans binnen Het Lab.

Het Lab heeft een uitgebreid netwerk van productiehuisen, jeugdtheater- en jeugddansgezelschappen, vakopleidingen en collega-theatermakers. Het Lab plaatst zijn werk nadrukkelijk in een internationale context door met name in Europa met collega-instellingen samen te werken in coproducties, festivalbespeeling en netwerken. Daarnaast is Het Lab actief in landen waar door politieke omstandigheden de kunst onder druk staat, zoals Palestina en Iran.

De afgelopen jaren heeft Het Lab zich toegelegd om vast publiek voor zijn werk in de regio Utrecht op te bouwen en bij een aantal theaters elders in het land. Onze activiteiten om een eigen publiek op te bouwen moeten tevens gezien worden in het licht van onze ambitie om, samen met theatergroep DOX, in Utrecht in 2013 een volwaardige voorziening voor theater en dans gericht op jong publiek op te zetten voor zowel talentvolle amateurspelers/dansers (talentontwikkeling) als jonge professionele makers.

Theatermakers die hun carrière o.a. bij Het Lab zijn begonnen, zijn: Lotte van den Berg (OMSK), Erik Whien (Oostpool), Annelies van Wieringen (freelance, o.a. Kwatta), Elien van de Hoek (Het Houten Huis), Gienke Deuten (Het Houten Huis, Firma Rieks Swarte), Gerrie Fiers (Afslag Eindhoven), Giselle Vegter (Hotel Eldorado), Boukje Schweigman (Schweigman&), Alida Dors (Solid Ground Movement), Lucas De Man (St. Nieuwe Helden), Jef Vangestel (freelance, Tg.Max), Jellie Schippers (Schippers&Vangucht, Tryater, Het Filiaal).

hetveem theater

Vanaf de oprichting in de jaren tachtig heeft hetveem theater in Amsterdam zich ontwikkeld tot een werkplaats, productiehuis, podium en laboratorium, aanvankelijk enkel voor hedendaagse mime, later voor performing arts in bredere zin (zoals dans, toneel en interdisciplinair werk). hetveem theater functioneert op twee niveaus: als werkplaats en als productiehuis.

Speerpunt van hetveem theater zijn de activiteiten van de werkplaats. Deze zijn gericht op de ontwikkeling en het onderzoek van jonge, beginnende kunstenaars. Werkplaatsproducties worden voornamelijk gefinancierd uit ons werkplaatsbudget en maken gebruik van onze eigen faciliteiten. Het productiehuis biedt faciliteiten aan meer ervaren makers die voor hun projecten afhankelijk zijn van projectsubsidies van fondsen. Deze producties hebben een groter budget, zijn sterker op het publiek gericht en worden beoogd, na de premièrereeks, te reizen door binnen- en buitenland. De productiehuisvoorstellingen maken doorgaans gebruik van alle productiefaciliteiten van hetveem theater.

De organisatie en faciliteiten van hetveem theater zijn gericht op het bieden van optimale en 'makerspecifieke' omstandigheden. Theatermakers krijgen zo de kans om in ons huis hun werk te ontwikkelen en te presenteren. Jonge makers zijn op zoek naar intensieve ondersteuning in de ontwikkeling van hun eerste onafhankelijke professionele producties. Meer ervaren makers zoeken continuïteit en samenwerking op lange termijn. hetveem theater speelt een belangrijke rol in het faciliteren van onafhankelijke makers, die niet binnen de structuur van een vast gezelschap willen werken. Aan deze onafhankelijke makers bieden wij een thuisbasis, expertise en continuïteit.

Naast productionele ondersteuning krijgen alle theatermakers van hetveem theater intensieve artistieke feedback en een persoonlijk-betrokken omgeving. Voor iedere productie stellen wij een creatief team van theatermakers, spelers, adviseurs, lichtontwerpers, productieleders, theoretici en publiciteitsmedewerkers samen.

hetveem theater produceert elk jaar zeven tot twaalf projecten van jonge, net afgestudeerde en ervaren theatermakers. Een aantal producties gaat op tournee door binnen- en buitenland. We zetten per jaar gemiddeld 120 uitvoeringen op de planken.

Sinds juni 2010 functioneert hetveem theater ook op een derde niveau, namelijk als platform voor debat en onderzoek binnen de performing arts. hetveem theater wordt structureel gesubsidieerd door de het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en door de Stad Amsterdam.

Vanwege het aantreden van een nieuw managementteam in juni 2010, zal hetveem theater een nieuw beleidsplan ontwikkelen (1 november 2010). Dit beleidsplan zal stevig verankerd liggen in hetgeen in de loop der jaren is opgebouwd en zal daarnaast veranderingen voorstellen die de potentie van hetveem theater als platform voor performing arts, alsook de helderheid in het discours en de compromisloze kwaliteit van het werk, zullen versterken.

In 2011 viert hetveem theater zijn 25 jarig bestaan in het Nederlandse culturele veld.

Huis en Festival a/d Werf

Huis en Festival a/d Werf is een productiehuis en festival in één organisatie, gevestigd in Utrecht. Het productiehuis - Huis a/d Werf - nodigt kunstenaars uit om een voorstelling te maken, research te doen of een periode in residentie te komen werken. Festival a/d Werf is ieder jaar tien dagen lang de presentatieplek voor deze kunstenaars. Zij tonen hun werk hier te midden van een internationaal programma.

De organisatie produceert en toont projecten die de grenzen van het theater opzoeken. Jaarlijks werken acht tot twaalf kunstenaars in de studio's en zalen van Huis a/d Werf aan een onderzoeksproject of de realisatie van een voorstelling.

In het productiehuis kan geheel of gedeeltelijk een ontwikkelingstraject doorlopen worden, waarin artistieke en zakelijke begeleiding worden geboden. Daarnaast worden internationale kunstenaars uitgenodigd voor een residentie. In alle gevallen worden zij waar nodig begeleid naar een stevige beroepspraktijk: het vormen van een gezelschap of de omslag naar zelfstandig kunstenaar.

Kunstenaars die de organisatie de afgelopen jaren succesvol presenteerde zijn onder andere James Beckett, Roos van Geffen, Floris van Delft en Dries Verhoeven. In 2009 (co)produceerde de organisatie 23 producties (twaalf eigen producties, acht coproducties en drie vooronderzoeken). Vier producties gingen in reprise en toerden door Nederland en Europa (onder andere in Valencia, Hannover en Salzburg). In totaal trokken de activiteiten in dat jaar 32.000 betalende bezoekers.

De komende jaren wordt de productiehuisfunctie nog verder uitgebouwd, met nieuwe makers, meer internationale residenties en reprises en meer samenwerkingsverbanden.

Huis en Festival a/d Werf is onderdeel van de basisinfrastructuur en ontvangt een structurele bijdrage vanuit de Gemeente Utrecht en de Provincie Utrecht. De organisatie bestaat uit elf vaste medewerkers en heeft een gemiddelde jaarlijkse omzet van 1,7 miljoen euro. De artistieke leiding van Huis en Festival a/d Werf is sinds 1 september 2010 in handen van Rainer Hofmann.

Huis van Bourgondië

Het Huis van Bourgondië is het productiehuis voor theater en performance in Maastricht. Een onderzoeks- en ontwikkelingsplek waar beginnende theatermakers de kans krijgen om binnen een professionele context hun artistieke ideeën te ontwikkelen.

In het beleidsplan 2009-2012 staan drie lijnen centraal waarop we onze werking baseren.

Centraal begrip is identiteit: van hieruit reflecteren makers op de positie die zij en het theater in de maatschappij op zich nemen. We vertrekken vanuit het idee dat de identiteit van een mens steeds bepaald wordt door het in aanraking komen met de ander. In Maastricht is er sowieso al de confrontatie met de andere landen en talen. Willen we de identiteit van theater en theatermakers bevragen en levend houden dan kan dat enkel door confrontatie met andere disciplines, maatschappelijke inzichten en nieuwe technologieën. Een meerjarig traject helpt regisseurs, performers, schrijvers om zich hierbinnen te ontwikkelen.

Naast theater willen we in de toekomst met eenzelfde aandacht voor het identiteitsbegrip nog meer multidisciplinair gaan werken en ook dans als een speerpunt opnemen. De beperkte fysieke ruimte in het Huis van Bourgondië liet dit in het verleden niet toe. De hedendaagse kunstpraktijk laat zich niet in hokjes stoppen, wij ook niet.

Het Huis van Bourgondië heeft een functie in het maatschappelijk debat. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de uitstraling van het Huis die een permanente dialoog opbouwt met de stad en de regio en daar ook artiesten bij betreft. De dialoog gaat verder dan de voorstellingen en op die manier worden nieuwe publieksgroepen betrokken maar ook andersoortig artistiek werk ontwikkeld.

Het Huis van Bourgondië wil makers meer verantwoordelijk maken voor hun eigen proces en product. Cultureel ondernemerschap is hierbij het sleutelwoord. Hiermee bedoelen we een bredere betrokkenheid bij de totale theaterproductieketen die zorgt voor een wederzijdse verplichting om alle mogelijkheden die in een productie zitten ten volle te benutten. Hiervoor werken we intensief samen met de Toneelacademie Maastricht, Het Laagland en Toneelgroep Maastricht maar ook tal van coproductanten en speelplekken in binnen- en buitenland. Zij helpen het profiel van het Huis van Bourgondië uitdragen.

Korzo Producties

Productiehuis voor de dans: beweging is verandering. Korzo is een vitaal kunstencentrum, waar kunstenaarsbeleid en afnamebeleid samenkomen. Het omvat drie functies: een theater met een rijkgeschakeerde programmering, een productiehuis voor de dans en het CaDance festival voor moderne dans. Het maakproces en de presentatie aan een publiek blijven steeds op elkaar betrokken.

Talentontwikkeling betekent voor Korzo het uitzetten van een strategie voor de toekomst; het nadenken over toekomstige scenario's; het nu ruimhartig ondersteunen van zaken die alleen in de toekomst werkelijk zichtbaar zullen worden en vruchten zullen afwerpen. Het herkennen van potentieel talent is geen waardenvrije onderneming maar heeft te maken met het geven van waardering en erkenning, uitgaande van een visie op wat relevant is in de kunst. Bij talentontwikkeling gaat het steeds om een brede basis die uiteindelijk leidt tot de erkenning van toptalent. Coaching, loopbaanbegeleiding en scouting zijn daarbij cruciale elementen, en continuïteit speelt hierin een belangrijke rol. De selectie aan de poort moet scherp zijn: er moet sprake zijn van oprechte ambitie en een krachtig kunstenaarschap.

In het Nederlandse dansbestel neemt Korzo een scharnierfunctie in. Korzo slaat bruggen tussen verschillende geledingen: de dansopleidingen, de andere productiehuisen, het freelance circuit, de dansgezelschappen, het amateur-dansveld en *last but not least* de podia en hun danspubliek. Het productiehuis voor de dans zien wij als een belangrijk beleidsinstrument voor de versterking van de positie van choreografen als scheppend kunstenaars, voor het stimuleren van de danskunst in Nederland en in Den Haag en voor het toegankelijk maken van al die ontwikkelingen voor een geïnteresseerd publiek.

Het productiehuis voor de dans richt zich op de volgende taken:

Het ontwikkelen van de eigen identiteit van choreografen: het productiehuis biedt een artistieke praktijk waarin het concept centraal staat en richtinggevend is voor de keuze van

dansers, de schaal van de productie, de werkwijze tijdens het repetitieproces, de diversiteit in publieksbenadering en een optimale uitwisseling tussen de choreograaf en de dansers.

Het produceren van hoogwaardige voorstellingen: wij zien het als onze taak de door Korzo geproduceerde voorstellingen een zo optimaal mogelijke zichtbaarheid te geven. Dat betekent het organiseren van nationale en internationale tournees als dat relevant is, maar ook clustering van presentaties van het werk van jonge makers.

Het initiëren van nieuwe ontwikkelingen: zo is Korzo mede-initiatiefnemer van *DansClick*.

Het productiehuis wil een aantal talentvolle makers van verschillende artistieke signatuur van een stevig draagvlak voorzien. Korzo zal steeds jonge makers ondersteunen in een huis waar ook ervaren makers werken. In Korzo biedt een breed scala aan choreografische ervaring en achtergronden van makers interessante mogelijkheden voor de uitwisseling tussen de choreografen onderling en hun publiek.

Huidige aan Korzo verbonden choreografen zijn onder andere: Joeri Dubbe, Erik Kaiel, Ann Vanden Broek, Václav Kunes, Pedro Goucha, Kenneth Flak, Jerome Meyer, Isabelle Chaffaud, Paul Selwyn Norton, Kalpana Raghuraman, Amos Ben Thal, David Middendorp, Samir Calixto, Sjoerd Vreugdenhil, Klaus Jurgens, Kenzo Kusuda, Bruno Listopad, Ederson Rodriguez Xavier, Martha Reig Torres

M-lab

Laboratorium voor muziektheater.

New York heeft off Broadway, een circuit van uitprobeerttheaters; Londen (off Westend), Adelaide en Edinburgh hebben de fringe. In het buitenland komen vernieuwende projecten uit dit circuit naar voren. In Nederland bestaat dit systeem niet: M-Lab introduceert het. Het is een plek waar makers en artiesten de kans krijgen om hun ideeën voor nieuw Nederlands muziektheater repertoire eerst op kleine schaal uit te proberen, in de hoop dat ze op termijn uitgroeien tot landelijke producties.

M-Lab biedt ruimte aan het ontwikkelen van nieuw muziektheatertalent en -repertoire in samenwerking met schrijvers en componisten. Ruimte bieden in de figuurlijke zin van het begeleiden van schrijf-, regie-, acteer-, compositie-, zang-, en vormgevingstalent. Nieuwe, vaak jonge, muziektheatermakers in contact brengen met ervaren krachten. Maar ook in letterlijke zin het exploiteren van de kleine theaterzaal waar leesvoorstellingen, try-outs en eenvoudig geënceneerde voorstellingen kunnen worden gerealiseerd.

De programmering van het M-Lab leunt op drie pijlers. Ten eerste is er de ontwikkeling van nieuwe Nederlandse muziektheatervoorstellingen, die tevens een educatietraject bieden voor theatermakers. Daarnaast worden er op basis van interessante, bestaande scripts uit het buitenland nieuwe enceneringen in het Nederlands gemaakt. In beide gevallen gaat het om voorstellingen die de commerciële producenten laten liggen. De prikkelende nieuwe titels zijn een aanvulling op het bestaande musicalaanbod.

Tenslotte zijn er proefvoorstellingen en try-outs van groepen en artiesten, beginners zowel als gevorderden, op het gebied van muziektheater en muzikaal cabaret.

Voor alle producties van M-Lab geldt het principe dat jongeren op sleeptouw worden genomen door ervaren krachten. Grote musicalsterren, bekende schrijvers en componisten hebben zich met overtuiging bereid getoond hun medewerking te verlenen aan dit voor Nederland uitzonderlijk repertoire en aan de begeleiding van jonge honden in het vak. M-Lab voorziet dus duidelijk in een behoefte, ook vanuit de bestaande musicalpraktijk.

M-Lab produceerde reeds een aantal succesvolle voorstellingen in het eigen theater in Amsterdam-Noord. Op verzoek van verschillende theaters maakt M-Lab vanaf seizoen 2010-2011 een kleine tournee door Nederland met twee producties per jaar: een bestaande buitenlandse productie en een nieuwe Nederlandse productie.

MC

Theater voor nieuwe tijden in oude steden. MC is een productiehuis, werkplaats en theater dat het 'Nederland van de grote steden' een gezicht wil geven in de podiumkunsten.

Dat is geen cosmetische missie, maar een inhoudelijke: zorgen dat er nieuwe stemmen klinken en dat nieuwe makers die vanuit een bredere canon willen werken de ruimte wordt gegeven om een eigen idioom te ontwikkelen. MC werkt met makers die putten uit andere bronnen dan alleen de klassieke, en daardoor voorstellingen en verhalen presenteren die doorgaans qua vorm en inhoud niet op de Nederlandse podia te zien zijn. Daarom is MC als intercultureel productiehuis in de BIS opgenomen.

Elk seizoen biedt MC een aantal 'artists in residence' de ruimte om via etudes, presentaties en voorstellingen onder artistieke en productionele begeleiding van MC hun eigen werk verder te ontwikkelen. Dit werk wordt in ieder geval gepresenteerd in het MC theater. Verder betreft MC elk seizoen performers, acteurs, schrijvers en makers uit allerlei disciplines bij de verschillende projecten die binnenshuis plaatsvinden: dat zijn producties, presentaties, festivals, events maar ook training- en scholingstrajecten. Ook vragen wij 'masters' uit binnen- en buitenland van verschillende disciplines om te werken met onze makers. De keuze van 'masters' wordt deels door de makers zelf ingegeven. Er is onder andere gewerkt met Rob de Graaf, Abiodun Oyewole, Hans Man in 't Veld en Rob List.

MC werkt niet alleen met makers die van de kunstvakopleidingen komen, ook met performers en autodidacten die uit andere (sub)culturen en disciplines komen zoals stand-up comedians, rappers of breakdancers, muzikanten, dj's. Het MC-gebouw op het Westergasfabriek-terrein biedt de makers en hun publiek een unieke context, waar straatcultuur, nieuwe media, eigen roots, en de rijkdom van de multi-etni-

sche multiculturele stad ook hun plek hebben. Die context maakt MC mede zichtbaar door events, festivals en projecten die het in het theater organiseert; de maandelijkse Tori's, het Hollandse Nieuwe Festival en het Laatste Dichters project. Dit zijn klein- en grootschalige multidisciplinaire projecten en evenementen waarin MC nieuwe talenten laat samenwerken met ervaren makers en performers.

Omdat MC het enige productiehuis is met een uitgesproken intercultureel gezicht vervult het zowel voor makers als hun publiek een voorbeeldfunctie. Daarom presenteert MC ook producties met een duidelijk eigen artistieke signatuur. Deze producties worden ontwikkeld volgens de MC-methodiek, die erop gericht is om de deelnemers niet alleen als vertolkers maar vooral als makers aan te spreken.

Verder initiëren wij coproducties en samenwerkingsverbanden met andere instellingen in de kunsten met als doel om de zichtbaarheid van onze makers te vergroten. En *last but NOT least* is er Toko MC, een restaurant, een informele plek, waar we de brug slaan naar de club- en muziekscène die ook zeer bepalend is voor de (culturele) identiteit van de stad anno nu. MC is een levendig huis, waar mensen elkaar treffen, waar de stad zich openbaart. Het is een stad plein, het is een nachtclub, het is een boksring, het is een kraamkamer, en heel af en toe een beetje een museum, maar die functie laten we toch liever aan anderen over.

Muzeeklab Brabant

Muzeeklab Brabant (MLB) is een van de drie muziekproductiehuizen die deel uitmaken van de door rijk en provincie gesubsidieerde basisinfrastructuur. Onze werkplek is gesitueerd in het centrum van Tilburg tegenover poppodium 013 en op een steenworp afstand van muziekpodium Paradox. MLB ontwikkelt toptalent en concepten in de eigentijdse muziek. MLB sluit geen enkele muziekstijl uit.

Het eerste doel is toptalenten artistiek en productioneel verder te ontwikkelen en daarmee hun positie in de (inter)nationale markt te bewerkstelligen en versterken. Hierbij worden o.a. gerenommeerde namen gekoppeld aan jonge musici waardoor er een nieuw werkklimaat ontstaat bij beide partijen. Ons tweede doel is de brug te zijn tussen de (muziek/kunst)vakonderwijsinstellingen en het professionele werkveld (bv. de podia). Hierbij laten we nieuwe talenten ideeën ontwikkelen en uitvoeren die een sterk vergroot bewustzijn van hun artistieke en productionele status realiseren. Het derde doel is tweeledig: een knooppunt én vliegwiel te zijn in de moderne muziekpraktijk in Nederland.

Hoe bereikt MLB de gestelde doelen? We scouten talent, in overleg met het werkveld, en dagen ze uit een idee in te brengen. Als het idee aansluit bij onze visie gaan we in overleg met verschillende partijen om de voor deze productie specifieke aanpak te definiëren. We leggen contact met de afzetmarkt om te controleren of wat we gaan brengen ook uitgevoerd kan worden. De productie wordt in de uitvoering volgens een aantal vaste ijkmomenten getoetst aan progressie in artistieke en zakelijke zin. Ten slotte wordt een productie geëvalueerd en afgerond. We werken in de uitvoering aan een heldere en duidelijke aanpak van de werkprocessen en profilering daarvan.

Daarnaast neemt MLB sectorgerelateerde initiatieven waardoor musici, podia, festivals en andere muziekcultuurinstellingen beter en intensiever met elkaar werken en daardoor de kwaliteit van de output vergroten.

Producties van MLB in 2010: Bram Stadhouders, Sidsel Endresen & Jim Black /Anneke van Giersbergen met Tom Pintens/Vox /BEAM (Brabants Ensemble Avontuurlijke Muziek) met Steward Copeland/ met Daniel Johnston; met Markus Stockhausen en Claudio Puntin; met Think About Life/ Inside Mount Lu/ Jacob TV “Cities Change The Songs Of Birds” & The News/ VERS: Lucas Schlicher “By Familiar Light”(doorontwikkeling tot muziektheater productie) ; Marieke Berendsen “De Paskamer”& Thomas Martens “CubeX” (doorontwikkeling tot productie/ Ringtone Society 2.0./ Hans Timmermans “Pattern Based Learning Curves”/ Sabine De Lat “Baudelair”/ Beukorkest/ Marcel van Brakel Bagage/ Sanne van Hek “Network of Stoppages”/ Artvark & Claron Mc Fadden/ 3x3 / Radio Kootwijk Live

Oorkaan

Oorkaan is in 2009 ontstaan uit een fusie van Productiehuis Jeugdconcerten en Werkplaats Oorproeven. De opdracht van Oorkaan is de ontwikkeling van het genre jeugdmuziek.

Oorkaan vindt het belangrijk dat ieder kind de gelegenheid krijgt, en het liefst zo vroeg mogelijk, in aanraking te komen met de kracht van levende muziek. We maken muziekvoorstellingen voor kinderen van 6 tot 12 jaar waarin muziek, uitgevoerd door topmusici, centraal staat. Oorkaan is de eerste - en tot nu toe enige - plek in Nederland waar intensief gewerkt wordt aan het ontwikkelen en maken van kleinschalige muziekvoorstellingen voor kinderen. Voor veel musici, ensembles en kunstenaars uit andere podiumkunstdisciplines is het maken van een muziekvoorstelling voor kinderen een nog vrijwel onontgonnen gebied. Oorkaan vervult een stimulerende, ondersteunende en faciliterende rol, op zo'n manier dat uiteindelijk een artistiek hoogwaardige muziekvoorstelling voor kinderen tot stand komt.

Oorkaan bestaat uit een aantal onderdelen:

Met *Oorkaan Producties* brengen we topmusici en podiumkunstenaars uit andere disciplines samen om een muziekvoorstelling te maken. Levende muziek staat in al zijn verscheidenheid - klassiek, jazz, impro, wereldmuziek, vocaal en hedendaags - centraal. Met zo'n 7 producties per seizoen organiseren we jaarlijks gemiddeld 150 vrije voorstellingen in (concert)zalen in het land waarmee we ongeveer 20.000 kinderen en volwassenen bereiken.

Werkplaats Oorproeven is een laboratoriumplek waar makers en spelers de gelegenheid krijgen te experimenteren met het genre jeugdmuziek. De resultaten worden als proeves gepresenteerd aan afnemers, makers en (kinder)publiek. Veelbelovende proeves kunnen doorstromen

naar Oorkaan Producties of elders. Op die manier versterken we niet alleen onze eigen producties, maar leveren we ook een bijdrage aan de ontwikkeling en professionalisering van de jeugdmuziek.

Educatieafdeling Oorsprong. Wij vinden het van groot belang dat kinderen die niet vanzelf de weg naar de (concert)zaal vinden, in aanraking komen met de kracht van levende muziek. In 2009 zijn we gestart met Oorsprong, een meerjarig landelijk muziekeducatieprogramma voor de midden- en bovenbouw van het primair onderwijs. Met schoolvoorstellingen, workshops, lesmateriaal en participatie bieden we kinderen een intensieve kennismaking met de belangrijkste elementen van de muziek. In 2009 bereikten we met 62 schoolvoorstellingen en 44 workshops zo'n 10.000 kinderen. Daarnaast zijn we bezig met de ontwikkeling van *Oorkania*, een muziekeducatieve internetgame. Het educatieprogramma komt volledig tot stand door projectsubsidies.

Foorum is het platform waar gedacht, gepraat en gedebatteerd wordt over de ontwikkeling van het genre jeugdmuziek. Er worden onder andere in samenwerking met Muziek Centrum Nederland (inter)nationale debatten en workshops georganiseerd, waaraan wordt deelgenomen door mensen uit de professionele muziek(educatie)praktijk.

Paradiso Melkweg Productiehuis

Paradiso Melkweg Productiehuis (PMP) komt voort uit het in 1997 ontstane Paradiso Produktiehuis. In 2001 hebben de twee bekendste poppodia van Nederland de samenwerking opgezocht en PMP opgericht. De stichting initieert, produceert en distribueert multimediale en interdisciplinaire projecten speciaal voor poppodia en andersoortige locaties en festivals. Zij creëert mogelijkheden voor diverse kunstenaars en muzikanten die dit soort speciale projecten willen maken.

PMP staat voor diversiteit in en ontwikkeling en verdieping van de (dagelijkse) programmering van het pop- en festivalcircuit in Nederland en richt zich met zijn diverse projecten op verschillende doelgroepen.

Gezien de aard van de sector hebben de projecten doorgaans een muzikale basis, waarbij andere disciplines worden geïntegreerd. PMP zoekt makers met verschillende achtergrond zoals dans, film, video, nieuwe media, beeldende kunst en andere podiumkunsten en initieert samenwerkingsverbanden tussen hen. Op deze manier verbreden zij hun werkveld en wordt hen nieuwe manieren geboden zich te uiten. Tegelijkertijd is PMP een plek waar de multidisciplinaire artiest zich kan ontwikkelen door de verschillende kwaliteiten die hij in zich heeft te vertalen in een project.

Door het opzetten van een werkplaats, pMp LaB, heeft PMP sinds 2004 zijn aandacht ook gericht op beginnende makers en veelbelovende talenten die bijna of net afgestudeerd zijn. Hier wordt gewerkt aan ontwikkelprojecten, die in een informele setting gespeeld worden. PMP heeft voor het creëren van nieuwe, interessante aanwas samenwerking gezocht met het internationale muziekopnameproject In A Cabin With. Muzikanten worden uit hun habitat gehaald en nemen in een week met de producers

een CD op. Daarna werken ze in pMp LaB het muzikale materiaal uit tot een multidisciplinaire presentatie.

De kwaliteit die PMP nastreeft, uit zich in de nauwgezette keuze en samenstelling van makers, waarbij hun specifieke artistieke identiteit centraal staat. Ze krijgen de vrijheid hun eigenheid en plannen verder te ontwikkelen onder leiding van een inhoudelijk betrokken producent. Jonge makers worden daarnaast begeleid op zakelijk, productieel, publicitair en administratief gebied. Alle aspecten van deze begeleiding zijn gericht op maximalisatie van de zelfstandigheid van de maker, zodat hij na verloop van tijd zowel inhoudelijk als zakelijk op eigen benen kan staan. Voor meer ervaren makers ligt de nadruk op het ondersteunen en faciliteren van hun artistieke idee een genre-overstijgende productie te ontwikkelen.

De kracht van PMP is onder andere de verscheidenheid van zijn producties en het brede spectrum waarbinnen het opereert. PMP speelt hiermee in op de dynamische popcultuur.

Productiehuis Brabant

Vanuit het hoofdkwartier in de Verkadefabriek 's-Hertogenbosch helpt Productiehuis Brabant talentvolle nieuwe makers op weg – vaak paden op die nog niet op de culturele kaart staan ingetekend. Deze makers presenteren zich aan publiek met volwaardige reisvoorstellingen maar ook met experimenten, klein en minder klein.

Zo krijgen regisseurs, choreografen en schrijvers de kans zich te ontwikkelen, te groeien en zich te laten zien. In het zuiden, in de rest van het land en ook daarbuiten. Productiehuis Brabant is ook grondlegger van Festival CEMENT dat – in samenwerking met Huis van Bourgondië – hoge ogen gooit als makers- maar ook steeds meer als publieksfestival. Productiehuis Brabant heeft een scharnierfunctie in de dans- en theaterontwikkeling in het zuiden en neemt in samenwerking met de andere zuidelijke BIS-instellingen mede verantwoordelijkheid voor een levendig en constructief podiumkunstklimaat onder de rivieren.

De werking van Productiehuis Brabant kent twee lijnen: die van *De Collectie* en die van *Het Atelier*.

Onder de noemer *De Collectie* wordt een intensieve samenwerking aangegaan met een aantal gevorderde makers. Deze regisseurs, choreografen en schrijvers krijgen een 'wildcard' die drie à vier seizoenen geldig is. Zo kunnen ze met steun van Productiehuis Brabant ontdekken wat ze (nog meer) in hun mars hebben. Onder de vlag van *De Collectie* komen elk seizoen minimaal twee grotere reis- en/of locatieproducties en twee kleinere projecten tot stand. Bovendien stelt het Productiehuis Brabant budget beschikbaar voor randactiviteiten, zoals onderzoek, exposities en debatten. De huidige *Collectie* bestaat uit Leen Braspenning, Peerke Malschaert, Arno Schuitemaker, Laura Van Borm & Laure Dever, en Anna van der Kruis.

In *Het Atelier* gaan beginnende regisseurs, choreografen en schrijvers voor een korte periode aan de slag. Met zowel facilitaire als inhoudelijke steun van Productiehuis Brabant krijgen ze de vrijheid om vragen te stellen en te experimenteren. De gebruikers van het Atelier kunnen daarbij rekenen op coaching of mentorschap van externe dramaturgen en schrijvers. Deelnemers aan *Het Atelier* sluiten hun werkperiode met een presentatie af. Dat kan werk-in-woording zijn, maar ook een lezing of een voltooide productie. In *Atelier 2009/2010* werkten Bloem van de Natie, Nicole Vervloed en Marike op den Akker, Anna van der Kruis, Project Sally, Laure Dever, Karin Netten, Ineslenez, Rachel Zweije, Einat Tuchman.

Daarnaast bracht Productiehuis Brabant in 2009 en 2010 voorstellingen uit van Tanya Hermsen, Sarah Ringoet en Lenneke Maas, en coproduceerde of ondersteunde het werk van Piet Arfeuille, Afslag Eindhoven en Jelena Kostic.

Productiehuis Oost-Nederland

Productiehuis Oost-Nederland (ON): ongewone dingen voor gewone mensen. ON realiseert nieuw kwalitatief aanbod in een popsector die, door de geldende marktwerking weinig mogelijkheden biedt voor experiment, maar wel behoefte heeft aan nieuwe impulsen.

ON werkt in de vrije ruimte tussen de genres, neemt initiatieven en biedt de noodzakelijke voorwaarden om nieuw en vernieuwend aanbod binnen de popcultuur mogelijk te maken. De projecten geven deelnemende musici, artiesten, kunstenaars en andere partners de mogelijkheid zich artistiek te ontwikkelen en hun disciplines te verdiepen en te verbreden. ON realiseert projecten en voorstellingen die hun oorsprong vinden in een onverwachte combinatie van verschillende genres en disciplines met als startpunt de popcultuur. ON legt hiermee verbindingen die anders niet of zeer moeizaam tot stand zouden komen en vormt een broedplaats voor nieuw aanbod.

Artistieke ontwikkelingen binnen de popmuziek verlopen langs andere lijnen dan in meer gereguleerde cultuursectoren. Vandaar dat productiehuizen in de pop een andere, op de sector toegesneden werkwijze hebben. Deze aanpak maakt productiehuizen een wezenlijk onderdeel van deze dynamische sector, die in hoog tempo professionaliseert. De dubbelfunctie van talentontwikkeling én het genereren van genre-overstijgend aanbod is dan ook essentieel voor iedereen die de popmuziek als serieus onderdeel van zijn cultuurbeleid ziet.

ON bereikt een breed en vaak jong publiek en interesseert dit voor een programmering die verder gaat dan op de (pop)podia gebruikelijk is. Met zijn activiteiten zorgt ON voor scouting, opleiding en ontwikkeling van de deelnemende artiesten. De geïnitieerde allianties tussen muzikanten, opleidingen, podia, broedplaatsen en werk-

plaatsen dragen bij aan de versterking van het culturele productie- en ontwikkelklimaat in (Oost-)Nederland. ON heeft hiermee een ondernemende en cruciale rol in de keten van scheppen, produceren, programmeren en publieksoontwikkeling.

ON heeft inmiddels een brede en stevige basis opgebouwd in Nederland, maar hecht ook aan zijn regionale en stedelijke functie. Ook internationaal krijgen de ON-producties steeds meer voet aan de grond. Vanuit Oost-Nederland geeft ON zo een stevige impuls aan de ontwikkeling van muzikanten en prikkelt het podia en publiek tot het ontdekken van nieuw aanbod binnen de vertrouwde popcultuur.

Enkele recente en lopende ON producties zijn *NO blues*, een unieke combinatie van Arabische muziek en Amerikaanse folk blues; *Kytoman's Hiphop Orkest*, het 24 man sterke hiphop orkest dat in 2009 de ontdekking van Nederland was; *Lilian Hak*, hoe een fascinatie voor filmmuziek uit de jaren dertig tot vijftig van de vorige eeuw kan leiden tot een van de meest opzienbare releases van 2010; *The Q4* heeft samples tot een hogere kunstvorm gemaakt, maar deed 5 jaar over het maken van de eerste cd, maar stond dit jaar bij hun derde optreden al op Lowlands.

Productiehuis Rotterdam

Productiehuis Rotterdam biedt een uiterst professionele omgeving voor aankomende en meer gevorderde theatermakers uit Rotterdam en van (ver) daarbuiten. Zij verkennen en verleggen hier hun grenzen en werken verder aan een eigen signatuur, die bij voorkeur theater combineert met andere disciplines zoals muziek, beeldende kunst en technologie. Productiehuis Rotterdam is ingebed in de brede presentatie- en publieksfunctie en het (inter)-nationale netwerk van de Rotterdamse Schouwburg.

Sinds het seizoen 2010-2011 is Productiehuis Rotterdam bovendien gefuseerd met het voormalige L/V Producties, de theaterwerkplaats van Lantaren/Venster. Hiermee is de opdracht van Productiehuis Rotterdam verbreed, samen te vatten langs een drietal lijnen die elkaar beïnvloeden en inspireren.

Productiehuis Rotterdam is er in de eerste plaats voor regisseurs, theatermakers of groepen die een kunstvakopleiding achter de rug hebben, en met wie we ons gedurende meerdere jaren verbinden. Naast de artistieke ontwikkeling staan de lange termijnplannen en het publieksbereik steeds op de agenda, met als doel de makers te lanceren naar een zelfstandige beroepspraktijk, binnen een ander gezelschap, individueel of in een eigen ensemble (zoals Hotel Modern, Wunderbaum, Ivana Müller en Erikward Geerlings/WilCo).

Vanuit de oude functie van LV Producties richten we ons ook op gedreven Rotterdamse en cultureel diverse talenten, vaak niet klassiek geschoold, met een passie voor grootstedelijke thema's en onderwerpen die de kern van deze tijd raken. Vanuit ontwikkelingstrajecten als *Kitchenette* (een presentatieformule met korte stukken), masterclasses en kortlopende projecten kunnen de beste doorstromen naar een eigen, professionele theaterpraktijk.

Naast een speciale antenne voor in Rotterdam gevestigde kunstenaars, engageert Productiehuis Rotterdam zich ook met internationale talenten met wie residenties

en coproducties worden aangegaan. Op die manier is Productiehuis Rotterdam een heus 'glocal' knooppunt van Nederlandse en internationale kunstenaars en de verschillende publieksgroepen.

Met de Krijn Boon Studio van de Rotterdamse Schouwburg en straks ook de zalen van het 'nieuwe' theater De Gouvernestraat beschikt Productiehuis Rotterdam over uitstekende faciliteiten voor zowel produceren als presenteren. Een aantal producties gaat vervolgens op tournee langs de Nederlandse theaters. De (internationale) coproducties zijn vaak te zien op Europese podia en festivals, als mede het eigen festival van de Rotterdamse Schouwburg, de Internationale Keuze.

Productiehuis Rotterdam werkt de volgende jaren met Sarah Moeremans, Norfolk, Joachim Robbrecht, Schwalbe, Lizzy Timmers, Nicola Unger, Cie Abhac (Aniek Boon/Henrik Aerts), Nataliya Golofastova, Edit Kaldor, Tjon Rockon, Shertise Solano, Recente internationale coproducties waren er met Simone Augtherlony (CH), Chris Kondek (D), Garajistanbul (TU), Michael Laub (B), Kornel Mundruczó (H), Kris Verdonck (B).

Theaterproductiehuis Zeelandia

Theaterproductiehuis Zeelandia maakt voorstellingen met een Zeeuwse invalshoek. Per jaar worden ten minste vijf producties gemaakt. Twee voorstellingen gaan in het seizoen op tournee door Nederland met een concentratie aan voorstellingen in Zeeland. Daarnaast worden drie locatievoorstellingen en een coproductie gemaakt voor het Zeeland Nazomerfestival.

Jong talent: Theaterproductiehuis Zeelandia biedt jonge theatermakers uit Nederland en België een platform om hun talent te ontwikkelen. Het biedt talentvolle regisseurs, vormgevers, auteurs en acteurs een professionele omkadering. Deze jonge makers worden intensief begeleidt en werken vaak met ervaren collega's aan een productie.

Participatie: Zeelandia wil het publiek voor theater in de regio vergroten door professioneel theater dichterbij de mensen te brengen. Dit betekent in de praktijk dat de voorstellingen niet alleen in de schouwburgen staan, maar ook in dorpshuizen en andere (kleine) zalen. Ook wil het productiehuis de culturele ontwikkeling van de jeugd stimuleren en hiermee een bijdrage leveren aan een positief mensbeeld van deze groep.

Zeeuwse invalshoek: Zeelandia maakt voorstellingen met een Zeeuwse invalshoek en wil daarmee een authentieke en vernieuwende bijdrage leveren aan de productie van theater in het Nederlands taalgebied. Zeelandia wil met zijn producties het culturele imago van Zeeland op landelijke schaal verbreden en versterken.

Het *Zeeland Nazomerfestival* bestaat sinds 2001. Het presenteert theater op locatie en een festivalhart in de Zeeuwse hoofdstad Middelburg. De locatievoorstellingen worden door Zeelandia zelf gemaakt, waarbij gelet wordt op de relatie tussen voorstelling en speelplek. De voor-

stellingen spelen niet op andere festivals, maar zijn alleen in Zeeland te zien. Het festivalhart op de Middelburgse Abdij biedt een mix aan voorstellingen en concerten. Het festival trekt elk jaar gemiddeld 25.000 bezoekers.

Zeelandia toont tijdens het Zeeland Nazomerfestival op het Abdijplein en in de omliggende gebouwen een keuze uit bestaand aanbod van podiumkunsten uit Nederland en Vlaanderen dat niet eerder in Zeeland te zien was. De samenstelling van het programma gebeurt vanuit twee complementaire gedachten: kwaliteit en variatie. Door duidelijke programmatische keuzes te maken in het totale aanbod van het festival zet Zeelandia zich bewust in voor het bereik van de doelgroep jeugd/jongeren. Een programmering waarin zowel actief als passief een bijdrage van deze groep wordt verwacht.

Het Zeeland Nazomerfestival wil een (landelijk) toonaangevend festival zijn met een hoge artistieke kwaliteit en een geheel eigen karakter.

Toneelschuur Producties

Toneelschuur Producties is in productie en presentatie een inspirerend, voorwaardenscheppend en vitaal (t)huis, waar de artistieke ontwikkeling en het cultureel ondernemerschap van de theater-makers centraal staat. Met een traditie in talentontwikkeling.

Jaarlijks biedt Toneelschuur Producties een selecte groep theatermakers de mogelijkheid hun artistieke talent in een meerjarentraject op maat verder te ontwikkelen. Speciale aandacht is er voor jonge regisseurs die voorstellingen voor de grote zalen willen maken.

Toneelschuur Producties heeft een plaats in de basisinfrastructuur als een groot productiehuis van landelijke betekenis.

Toneelschuur Producties zal in de periode 2009-2012 in samenwerking en samenhang met gezelschappen, andere productiehuizen, podia en opleidingen een beleid voeren met een scherpe focus op talentontwikkeling van oorspronkelijk regietalent met ambities richting de grotere structuren. Daarbij neemt Toneelschuur Producties ook verantwoordelijkheid voor de introductie en begeleiding van nieuwe toneelspelers, scenografen, dramaturgen, toneelschrijvers en andere artistieke medewerkers.

Toneelschuur Producties gaat van de stelling uit dat talentontwikkeling geen exclusieve verantwoordelijkheid mag zijn van alleen de productiehuizen. Om de investering in nieuw talent waardevol te laten zijn zal de hele keten van opleidingen, productiehuizen, gezelschappen en podia haar verantwoordelijkheid moeten nemen. Toneelschuur Producties zal

waar nodig voor de uitvoering van het beleid allianties sluiten met partners in de podiumkunsten of daarbuiten.

Met Toneelgroep Amsterdam (TA2) is een zeer succesvol platform opgericht (2007) waar nieuwe regisseurs ervaring kunnen opdoen met het werken in en met een groot gezelschap op een grotere schaal. Inmiddels zijn in dit platform al vijf grote projecten gerealiseerd. Met het Ro Theater uit Rotterdam is in 2010 een alliantie aangegaan rond nieuw regietalent.

Toneelschuur Producties is daarnaast ook een alliantie aangegaan met een aantal belangrijke schouwburgen in Nederland om nieuw talent ook te tonen op die podia.

Toneelschuur Producties onderhoudt contacten en participeert in concrete projecten met de Hogescholen voor de Kunsten in Maastricht, Arnhem, Utrecht en Amsterdam.

Toneelschuur Producties is met het Ministerie van OCW een prestatiecontract overeengekomen. In dit contract garanderen wij jaarlijks minimaal drie producties, twee coproducties en twee onderzoeksprojecten te realiseren.

Logo's van de
productiehuizen

**PRODUCTIEHUIS
ROTTERDAM**
ROTTERDAMSE SCHOUWBURG

productiehuis Oost-Nederland
www.ONinternet.nl
alweer een productie van **ON**

BonteHond
theater- & productiehuis

dans
ateliers

|||

**KORZO
PRODU
CTIES**

halab

Productiehuis
Brabant **P**

TONEELSCHUURPRODUCTIES

MC

HUIS de **WERF**

**FEIKES
HUIS**

**DANS
MAKE
ARTISTS**

THEATER
PRODUCTIE M25
**zee
lan
dia**

M·Lab
laboratorium voor muziektheater

REUDEM
theater & producties

**GRAND THEATRE
GRONINGEN**

OORKAN

MLB
Muzieklab Brabant

•FRASCATI•

Gō
generale oost

**Het Huis van
Bourgondië**

Colofon

Samenstelling & tekst: productiehuizenoverleg (de gezamenlijke productiehuizen)

Voor meer informatie: Eric Japenga - voorzitter productiehuizenoverleg, Productiehuis Brabant

Productie: Productiehuis Rotterdam

Vormgeving: stofrotterdam